

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Педагогічний факультет
Кафедра початкової освіти**

**Методичні рекомендації до написання та захисту
курсівих робіт з педагогіки
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта**

**Івано-Франківськ
2023**

ВСТУП

Соціально-економічні й політичні зміни в сучасному суспільстві, входження України в освітній простір Європи передбачають модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог. У зв'язку з європейською орієнтацією нашої держави загалом та входженням України до Європейського освітнього і наукового поля зокрема наголос все більше робиться на якості освіти, універсальності підготовки випускника та його адаптованості до ринку праці, особистісній орієнтованості навчального процесу, його інформатизації, визначальній важливості освіти у забезпеченні сталого людського розвитку.

Курсова робота – це самостійне наукове дослідження, яке має на меті розвинути у здобувачів навички проведення наукового дослідження, удосконалити вміння творчої самостійної роботи, допомогти оволодіти загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень, поглибити загальнопедагогічну підготовку майбутніх фахівців. Даний вид науково-дослідної роботи сприяє розширенню і поглибленню теоретичних знань здобувачів, розвитку вмінь їх практичного використання, формуванню вимогливості до себе, потреби працювати творчо і наполегливо, спонукає до самостійного розв'язання конкретних завдань.

Курсова робота допомагає здобувачеві оволодіти початковими навичками наукового пошуку, які включають ознайомлення з бібліографічними джерелами, аналіз та порівняння різних поглядів на певні педагогічні проблеми, підбір, систематизацію, творче осмислення та інтерпретацію матеріалу дослідження, формулювання чітких і логічних висновків, визначення перспектив подальших наукових розвідок з обраної проблематики.

Курсова робота є першим свідомим досвідом здобувача у проведенні самостійного наукового дослідження. Вона повинна мати творчий характер, певну наукову цінність, конкретне значення для вирішення актуальних проблем педагогіки, а її висновки та результати – практичне застосування. Вона не може бути простим переказом наявних розвідок з обраної проблематики, а повинна містити певну наукову й практичну цінність. Такий підхід повністю відповідає концепції формування висококваліфікованих фахівців, котрі набувають не тільки знань, але й дослідницьких навичок і вмінь, якими повинні володіти випускники вищого навчального закладу.

Метою методичних рекомендацій є ознайомлення студентів з особливостями написання курсової роботи, формування у них уявлень про структуру наукового дослідження і вимог, що їх пред'являють до робіт даного типу, сприяння у визначенні організаційних засад підготовки курсової роботи, дотриманні рекомендованого методологією навчального процесу поетапного виконання дослідження з урахуванням стандартів його оформлення з огляду на сучасні чинні вимоги.

Курсова робота повинна бути виконана, оформлена та захищена у відповідності до даних методичних рекомендацій. Вони покликані допомогти здобувачам системно вирішити передбачене навчальним планом завдання і вчасно та якісно підготувати курсові роботи до захисту.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

На сучасному етапі розвитку та модернізації вищої освіти України основними її завданнями є забезпечення держави кваліфікованими, ініціативними кадрами, які матимуть ґрунтовну і практичну підготовку, зможуть самостійно приймати рішення, пов'язані з майбутньою професійною діяльністю та формування у молодих фахівців прагнення до неперервної самоосвіти, здатності постійно оновлювати здобуті знання й вміння швидко адаптуватися до змін і корегувати професійну діяльність. Виконання цих завдань вимагає пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу вищої школи, розроблення нових методів та форм взаємодії викладача і студента.

Серед складових елементів навчального процесу особливе місце займає написання курсової роботи, яка є різновидом індивідуальної самостійної роботи здобувачів і виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних під час вивчення дисципліни, та застосування отриманих умінь і навичок науково-дослідної діяльності під час виконання курсового дослідження. Підготовка наукової роботи дає можливість здобувачам систематизувати здобуті теоретичні знання, перевіряти їх якість, науково і креативно мислити, розвивати пізнавальну активність, аналізувати та порівнювати різні підходи щодо розв'язання певної педагогічної проблеми.

Мета написання курсової роботи – закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань здобувачів, розвиток навичок ведення самостійної наукової роботи, оволодіння основними методами наукового дослідження, формулювання конкретних висновків та практичних рекомендацій за темою курсової роботи.

Завданнями курсової роботи є: систематизація, закріплення та розширення теоретичних знань і практичних навичок здобувачів; вироблення навичок самостійного виконання невеликих за обсягом наукових досліджень під керівництвом викладача; розширення знань з лекційних курсів, практичних та семінарських занять, що вивчаються згідно з навчальним планом; розвиток умінь поглиблено аналізувати окремі педагогічні категорії, поняття, явища і процеси; надбання досвіду роботи з навчально-методичною, монографічною і періодичною літературою; формування вмінь узагальнювати та аналізувати наукову інформацію, вироблення власного ставлення до наукової чи практичної проблеми; закріплення вмінь застосовувати набуті протягом навчання знання та практичні навички щодо вирішення прикладних завдань педагогічної науки; розвиток навичок проведення наукових досліджень з обраного напрямку дослідження; проведення критичного аналізу результатів досліджень і формування змістовних висновків стосовно якості отриманих результатів.

Для керівництва підготовкою курсової роботи кожному здобувачу призначається керівник зі складу викладачів кафедри. Він несе відповідальність за правильність написання і оформлення здобувачем результатів наукового дослідження.

Обов'язки наукового керівника курсової роботи: надавати допомогу у виборі теми, розробці плану курсової роботи, доборі літератури, визначенні методології та методів дослідження тощо; визначати поетапні терміни

виконання роботи; контролювати графік виконання курсової роботи; проводити індивідуальні консультації з питань написання наукового дослідження; визначати дотримання студентом вимог до написання і оформлення курсової роботи; аналізувати зміст роботи, висновки і результати дослідження; доповідати на засіданнях кафедри про виконання та завершення роботи; надати рецензію на курсову роботу.

Курсова робота повинна бути самостійним творчим науковим дослідженням, давати уявлення про певну, зазначену в її назві, педагогічну проблему та свідчити про глибокі знання здобувача в цій галузі. Відповідальність за правильність прийнятих рішень, обґрунтувань, розрахунків та якість оформлення курсової роботи несе автор роботи.

Під час виконання курсової роботи здобувач зобов'язаний: виконувати роботу з урахуванням перспектив розвитку і передових досягнень педагогічної науки і практики; уміти на практиці застосовувати методику наукового дослідження; правильно визначати проблематику роботи; самостійно опрацьовувати спеціальну наукову літературу; робити самостійні висновки на основі критичного опанування наукових джерел; чітко й послідовно репрезентувати результати дослідження; відповідно до встановленого графіку звітувати про виконання запланованих етапів роботи.

2. ЕТАПИ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Написання курсової роботи спрямоване на поглиблене засвоєння здобувачами теоретичного матеріалу з педагогіки та отримання дослідницьких навичок вивчення конкретних педагогічних явищ і процесів. Під час виконання курсової роботи здобувачі вищої освіти вчаться пов'язувати теоретичні знання із практикою, інтерпретувати отримані дані, робити узагальнення та формулювати висновки, визначати перспективи подальших наукових розвідок з обраної теми дослідження (Додаток А).

Виконання курсової роботи включає три послідовні етапи:

I етап – підготовчий;

II етап – дослідницький;

III етап – заключний.

Підготовчий етап написання курсової роботи передбачає: вибір теми наукового дослідження; підбір та огляд літератури з теми дослідження; складання плану роботи й узгодження його з науковим керівником; визначення об'єкта, предмета, мети, завдань та методів дослідження.

Дослідницький етап підготовки курсової роботи включає: опрацювання наукової літератури з теми дослідження; збір, класифікацію та узагальнення теоретичного матеріалу; визначення теоретичних засад наукового дослідження; аналіз й узагальнення педагогічних досліджень з обраної проблеми; підбір ілюстративного матеріалу; написання вступу та висновків курсової роботи; оформлення додатків і списку використаних джерел.

Заключний етап виконання курсової роботи передбачає: редагування тексту курсової роботи; виправлення зауважень та врахування рекомендацій наукового керівника; захист курсової роботи.

У процесі підготовки курсової роботи науковий керівник видає здобувачу завдання з переліком питань, які підлягають вивченню, строками виконання окремих розділів та датою подання завершеного дослідження на кафедру для подальшої перевірки на наявність текстових збігів і запозичень. Завдання на курсову роботу та календарний план її виконання узгоджуються із здобувачем після вибору теми, визначення мети, об'єкта і предмета наукового дослідження. Календарний план і завдання на курсову роботу оформляються на відповідному бланку, який підписують здобувач та науковий керівник (Додаток Б).

2.1. ВИБІР ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Написання курсової роботи з педагогіки розпочинається з вибору теми, яка повинна бути актуальною для сучасної педагогічної науки і освітньої практики, відповідати особистим інтересам здобувача. Тема курсової роботи обирається здобувачем із запропонованої тематики (Додаток А), погоджується з науковим керівником і затверджується на засіданні кафедри. Якщо здобувач виявляє зацікавленість та достатню обізнаність з певної проблеми та пропонує власну тему наукового дослідження, то затвердження цієї теми здійснюється за погодження з науковим керівником.

2.2. ВИВЧЕННЯ І ОПРАЦЮВАННЯ ЛІТЕРАТУРИ

Вивчення і опрацювання літературних джерел – важливий етап науково-дослідницької діяльності здобувача, під час якого формуються основні уявлення про тему дослідження, коло проблем, які вона охоплює, тенденції розвитку педагогічних процесів і явищ, які вивчаються.

Написання курсової роботи починається із ознайомлення здобувача зі станом розроблення проблеми дослідження у педагогічній теорії та практиці, опрацювання наукової і навчально-методичної літератури, укладання бібліографії із подальшим її представленням у списку використаних джерел. Пошук літературних джерел здійснюється за допомогою бібліотечних каталогів (систематичного, предметного, алфавітного, електронного), реферативних журналів, бібліографічних довідників, а також інформаційної мережі Інтернет. Консультативну допомогу здобувачу на цьому етапі надає науковий керівник та працівники наукової бібліотеки, які можуть рекомендувати відповідну літератури для вивчення і опрацювання обраної теми дослідження.

Літературні джерела, дібрані для написання курсової роботи, потрібно ретельно опрацювати, критично оцінити поданий матеріал, звертаючи особливу увагу на ідеї й пропозиції щодо вирішення проблемних питань з обраної теми дослідження, наявність різних точок зору та протиріч, проаналізувати позиції вчених, виокремити ключові аспекти проблеми наукового дослідження.

2.3. СКЛАДАННЯ ПЛАНУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Аналіз літератури з обраної теми дослідження є основою для складання плану курсової роботи (позначається як «ЗМІСТ»). План включає вступ, два логічно побудовані розділи, які розкривають тему дослідження, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки (Додаток Д).

План курсової роботи складається здобувачем, обговорюється з науковим керівником, у разі необхідності коригується й після цього затверджується.

План курсової роботи – це перелік найголовніших питань, що їх у логічній послідовності потрібно висвітлити у процесі вивчення досліджуваної проблеми. План повинен відповідати таким вимогам: назви розділів і підрозділів мають відповідати темі й відображати логіку проведення наукового дослідження; назви і зміст окремих розділів й підрозділів не повинні містити однакову інформацію з досліджуваної проблеми; жоден із розділів і підрозділів плану не повинен повторювати назву курсової роботи; обсяг розділів і підрозділів має містити приблизно однакову кількість сторінок. План курсової роботи формується під час опрацювання наукової і навчально-методичної літератури, коли уточнюється проблематика дослідження.

2.4. НАПИСАННЯ ТЕКСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота – самостійне наукове дослідження, що характеризується комплексним системним підходом до вирішення наперед поставлених цілей і завдань. Написання курсової роботи передбачає систематизований відповідно до плану виклад основних положень досліджуваної проблеми, що у підсумку становить єдине цілісне наукове дослідження.

До написання тексту курсової роботи здобувач приступає після консультацій з науковим керівником, опрацювання літературних джерел з обраної теми дослідження, здійснення аналізу, систематизації та узагальнення зібраних матеріалів й інтерпретації досліджуваних даних. Виклад тексту повинен відповідати плану курсової роботи, бути чітким, логічним і послідовним з дотриманням наукового стилю викладу матеріалу. Кожне запропоноване положення необхідно теоретично обґрунтувати, підтвердити зібраним і наперед систематизованим матеріалом. Зміст вступу, розділів і підрозділів, висновків мають відзначатися точністю й лаконічністю викладу, відображати аналіз педагогічного явища, що є об'єктом дослідження.

Курсова робота у встановлені строки повинна бути подана науковому керівнику для редагування і внесення відповідних пропозицій щодо її доопрацювання. Після врахування зауважень наукового керівника курсова робота у визначений термін подається на кафедру для її подальшої перевірки на наявність текстових збігів і запозичень (не менше 75% унікальності). Курсова робота, у якій виявлено ознаки академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності, до захисту не допускається і повертається здобувачу на виправлення та доопрацювання.

3. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота як самостійне наукове дослідження здобувача вищої освіти повинна мати чітку структуру, складові якої логічно взаємопов'язані між собою й переконливо аргументовані, визначаються її планом і змістом.

Курсова робота передбачає обґрунтування здобувачем актуальності теми дослідження; визначення об'єкта, предмета, мети і завдань дослідження;

вивчення і аналіз стану досліджуваної проблеми у сучасній педагогічній теорії і практиці початкової школи; узагальнення і формулювання висновків.

Структура курсової роботи повинна містити такі складові:

- вступ;
- основна частина, яка складається з двох розділів та висновків до них;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

3.1. ВСТУП

У вступі розкривається сутність і стан дослідженості проблеми у науковій теорії й освітній практиці, її значущість для реалізації освітнього процесу в початковій школі, обґрунтовується необхідність і доцільність проведення наукового дослідження, здійснюється огляд наукової і навчально-методичної літератури з обраної теми, визначається рівень її вивчення у теоретико-прикладних дослідженнях. У вступі необхідно обґрунтувати актуальність обраної теми курсової роботи, визначити мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, навести перелік застосованих методів дослідження, виокремити теоретичне і практичне значення одержаних результатів, подати загальну інформацію про структуру й обсяг курсової роботи.

Вступ до курсової роботи подається у наведеній нижче послідовності.

Актуальність теми дослідження. Актуальність теми має бути чіткою і зрозумілою, розкривати доцільність проведення дослідження та його значення для сучасної педагогічної теорії і освітньої практики. Правильне формулювання актуальності визначає стратегію дослідження, дозволяє відокремити головне від другорядного, визначити ключові напрями наукового пошуку. Актуальність обраної теми окреслює сутність проблеми і необхідність її дослідження для підвищення ефективності організації освітнього процесу в початковій школі.

У процесі обґрунтування актуальності необхідним є огляд наукової і навчально-методичної літератури з обраної проблеми, в якій повинні бути включені сучасні і найбільш вагомні праці у відповідному напрямі дослідження. В огляді літератури прізвища авторів, які досліджували проблему, подається в алфавітному порядку. Закінчити огляд варто коротким висновком про ступінь висвітлення основних аспектів теми дослідження у науковій літературі.

Мета дослідження. Метою дослідження є уявлюваний наслідок науково-дослідної діяльності здобувача, результат, якого він хоче досягти. Метою курсової роботи є головне, універсальне завдання, яке необхідно вирішити у процесі здійснення наукового дослідження. Чітко сформульована мета дослідження дає змогу виокремити зрозумілі завдання, скласти логічно побудований план курсової роботи, здійснити інтерпретацію отриманих результатів, сформулювати обґрунтовані висновки.

Завдання дослідження. На підставі чітко сформульованої мети здобувач визначає основні завдання, які потребують вирішення у процесі написання курсової роботи. Завдання конкретизують мету дослідження, їх формулювання повинно стосуватися змісту і визначати назви розділів курсової роботи.

Виокремлення завдань дослідження та їх аналіз є закономірними етапами процесу наукового пізнання і аналізу обраної проблеми дослідження. Завдання можуть полягати в аналізі наукової літератури з обраної проблеми, виявленні шляхів її розв'язання, вивченні педагогічного досвіду, розробленні науково обґрунтованих рекомендацій з розв'язання проблеми тощо.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є вся сукупність відношень між різними сторонами наукової теорії і педагогічної практики, на яку спрямовано наукові пошуки здобувача освіти. Об'єкт дослідження – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію, яка потребує дослідження.

Предмет дослідження. Предмет міститься в межах об'єкта дослідження. Предмет визначає конкретний зміст об'єкта дослідження, його ключові аспекти, властивості, характерні риси, функції, які є визначальними для наукового дослідження. Предмет дослідження є більш вузьким поняттям, ніж об'єкт.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Обов'язковою вимогою до написання курсової роботи є відповідність теми дослідження її об'єкту, предмету, меті і завданням.

Методи дослідження. Подається перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої у курсовій роботі мети.

Теоретичне і практичне значення дослідження. Зазначаються теоретико-методологічні основи дослідження і подаються відомості про практичне застосування отриманих результатів або рекомендації, як їх використати.

Структура курсової роботи. У цьому пункті подається перелік структурних елементів курсової роботи із зазначенням відомостей про її обсяг. (наприклад: курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг курсової роботи становить ... сторінок, з них основного тексту – ... сторінок).

Обсяг вступу курсової роботи повинен становити 2-3 сторінки.

3.2. ОСНОВНА ЧАСТИНА ДОСЛІДЖЕННЯ

Основна частина курсової роботи складається з розділів та підрозділів. Кожний розділ починається з нової сторінки, а підрозділ – через один інтервал після закінчення попереднього підрозділу. У кінці кожного розділу потрібно сформулювати висновки зі стислим викладом поданої у розділі інформації, узагальнених результатів дослідження. Висновки до розділів подаються після закінчення останнього підрозділу без переходу на нову сторінку (через один інтервал від останнього підрозділу). У тексті першого і другого розділів курсової роботи обов'язково повинні бути посилання на використані джерела.

Основна частина дослідження складається з двох розділів.

Розділ 1. Цей розділ теоретико-методологічного характеру, в якому необхідно викласти результати аналізу наукової і навчально-методичної літератури з обраної проблеми дослідження, окреслити ключові напрями її вивчення, здійснити аналіз основних підходів науковців до її трактування, визначити ті аспекти, які не отримали належного висвітлення й потребують

подальшого дослідження. В кінці розділу формулюються висновки до першого розділу, які становлять основу для подальшої практичної частини дослідження.

Обсяг цього розділу не повинен перевищувати 40% від загального обсягу курсової роботи.

Розділ 2. Цей розділ має практико-орієнтовану спрямованість, у якому потрібно окреслити стан досліджуваної проблеми у практиці сучасної початкової школи, здійснити педагогічний експеримент і обґрунтувати результати, отримані у ході експериментально-дослідної роботи, вивчити та описати педагогічний досвід учителів у площині вирішення завдань дослідження, запропонувати певні методичні рекомендації, моделі організації освітнього процесу, власні розробки та пропозиції для подальшого вивчення обраної проблеми дослідження. В кінці розділу подаються короткі висновки із стислим викладом наведених у розділі практичних результатів.

Обсяг цього розділу повинен становити не більше 50% від загального обсягу курсової роботи.

3.3. ВИСНОВКИ

Висновки є заключною частиною курсової роботи, у якій підводяться підсумки дослідження, обґрунтовуються отримані результати, визначаються перспективи подальших наукових розвідок з обраного напрямку дослідження. У висновках необхідно лаконічно, чітко, послідовно і цілісно викласти найважливіші наукові та практичні результати, одержані під час проведення дослідження. Висновки варто подавати у вигляді окремих стислих положень, практичних рекомендацій. За змістом висновки мають бути пов'язані зі структурою курсової роботи і впливати із завдань дослідження, не містити нових ідей, а лише узагальнені положення змісту розділів. Загальні висновки не повинні дублювати зміст висновків до розділів, а підсумовувати отримані результати дослідження на новому рівні узагальнення.

Обсяг висновків курсової роботи повинен становити 2-3 сторінки.

3.4. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список літератури демонструє кількість використаних джерел і ступінь дослідженості проблеми, засвідчує рівень володіння здобувачем навичками роботи з науковою літературою. Список використаних джерел повинен містити перелік праць, які були опрацьовані у процесі написання курсової роботи – виключно тих джерел, які безпосередньо використовувалися у процесі написання курсової роботи і на які є відповідні посилання у тексті. Оформлення бібліографічних посилань у списку використаних джерел здійснюється відповідно до чинних державних стандартів (Додаток К).

3.5. ДОДАТКИ

Оформленню додатків у курсовій роботі слід приділити окрему увагу, позаяк їх кількість та якість свідчать про те, якою мірою здобувач вивчив практичні та теоретичні матеріали з вибраної теми, як старанно підібрав ці матеріали і якою мірою ґрунтовно підтвердив власні висновки та пропозиції.

Додатки повинні містити допоміжний матеріал. Вони становлять конспекти проведених уроків, виховних заходів, програми експериментальних досліджень, тексти практичних завдань і вправ, дидактичні матеріали, різні види унаочнення (таблиці, схеми, малюнки тощо).

4. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виявляє здатність здобувача до систематизації, аналізу і узагальнення теоретичних відомостей та самостійного осмислення наукової проблеми; формує початкові вміння вести науковий експеримент, чітко й логічно викладати свою думку; перевіряє рівень володіння сучасними методами науково-педагогічного дослідження, здатність застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці, а також уміння формулювати висновки, рекомендації, оформляти результати наукового дослідження.

Оформлення курсової роботи – важливий показник її якісного виконання. Курсова робота повинна характеризуватися не лише належним рівнем змісту, відповідною структурою, але й бездоганним оформленням. При оцінюванні курсової роботи береться до уваги не лише якість цієї наукової роботи, а й відповідність її оформлення. У разі невідповідності оформлення курсової роботи державним стандартам і встановленим вимогам оцінка за представлене дослідження буде знижена або робота взагалі не буде допущена до захисту. Редагування тексту проведеного дослідження здійснюється у відповідності з вимогами стосовно виконання та оформлення курсової роботи.

4.1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОБСЯГУ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виконується українською мовою.

Обсяг курсової роботи повинен становити 30-35 сторінок машинописного тексту без урахування списку використаних джерел та додатків.

Рекомендований шрифт – Times New Roman 14 текстового редактора Word з міжрядковим інтервалом 1,5 на аркуші формату А4 з полями відповідно: ліве – 25 мм, праве – 15 мм, верхнє й нижнє – по 20 мм. Абзацний відступ – 1,25 мм.

Виконану роботу друкують з одного боку аркуша білого паперу. Встановлення рамки на сторінці недопустимо.

При виконанні курсової роботи необхідно дотримувати рівномірну щільність, контрастність і чіткість зображення, лінії, букви, цифри й знаки повинні бути чіткими, однаково чорними по всьому тексту.

4.2. ТИТУЛЬНА СТОРІНКА

Курсова робота починається з титульної сторінки. Вона є першою сторінкою курсової роботи, яку включають до загальної нумерації сторінок, але не нумерують. На титульній сторінці вказується назва вищого навчального закладу, кафедри, тема курсового дослідження, прізвище й ініціали автора, курс, спеціальність, науковий ступінь, вчене звання, прізвище й ініціали наукового керівника, внизу титульної сторінки зазначається місто і рік захисту роботи (Додаток В). За титульною сторінкою наводяться послідовно зміст,

вступ, перший розділ, другий розділ, висновки, список використаних джерел, додатки. Всі вони починаються з нової сторінки, а кожен із підрозділів – після закінчення попереднього.

4.3. ЗМІСТ

Після титульної сторінки пишеться зміст, який допомагає зорієнтуватися в роботі, указуючи на її структурні частини та номери їх початкових сторінок. Зміст подають на початку курсової роботи. У змісті вказують найменування та номери початкових сторінок вступу, розділів та підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків (Додаток Д). Зміст курсової роботи повинен бути логічним, послідовним та зрозумілим. Необхідно намагатися зробити так, щоб усі питання плану являли собою єдину структуровано-логічну систему, в якій кожний наступний пункт розвиває і доповнює попередні. Назви розділів не повинні повторювати назву курсової роботи, а назви підрозділів – збігатися з назвами розділів. Уявлення про структуру курсової роботи формується під час вивчення першоджерел та науково-педагогічної літератури, коли уточнюється проблематика дослідження.

4.4. ЗАГОЛОВКИ

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ 1», «РОЗДІЛ 2», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами напівжирним шрифтом посередині сторінки. Розділи і підрозділи курсової роботи повинні мати номер і назву, яка лаконічно виражає направленість дослідження в конкретному розділі і підрозділі. Заголовки розділів друкуються великими напівжирними літерами посередині сторінки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) напівжирним шрифтом з абзацного відступу під заголовком розділу. Кожну структурну частину курсової роботи (вступ, розділ 1, розділ 2, висновки, список використаних джерел, додатки) треба починати з нової сторінки. Заголовки підрозділів і їх зміст пишуться через два інтервали після закінчення попереднього підрозділу, а висновки до підрозділів (висновки до розділу 1 та висновки до розділу 2) – через два інтервали після закінчення останнього підрозділу (Додаток Е).

4.5. НУМЕРАЦІЯ

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць подають арабськими цифрами без знака №.

Сторінки курсової роботи нумеруються у правому верхньому куті сторінки. Нумерації підлягають усі сторінки наукового дослідження крім титульної сторінки і «ЗМІСТУ», які включають до загальної нумерації сторінок роботи, але номер не проставляють. Номер ставиться на третій сторінці курсової роботи (під номером «3») і продовжується до останньої сторінки дослідження.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера ставиться крапка і пишеться заголовок розділу. Підрозділи нумерують у межах кожного

розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, наприклад: «1.2.» (другий підрозділ першого розділу). У тому ж рядку наводять заголовок підрозділу. Заголовки розділів друкують великими напівжирними літерами, заголовки підрозділів пишуться маленькими літерами (крім першої великої) напівжирним шрифтом.

Ілюстрації позначають «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.3 (третій рисунок першого розділу). Якщо в розділі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо в розділі курсової роботи одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

4.6. ЦИТУВАННЯ

У тексті роботи з метою аргументації власних тверджень чи для критичного аналізу певного положення того чи іншого дослідника необхідно наводити цитати. Цитати подаються в лапках і супроводжуються посиланнями в квадратних дужках на відповідні джерела із зазначенням конкретних сторінок. Загальними вимогами до цитування є: а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання; б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора; в) при цитуванні допускається пропуск слів, речень, абзаців, але без перекручення авторського тексту, що позначається трьома крапками (вони ставляться у будь-якому місці цитати – на початку, всередині, наприкінці); г) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело; д) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами) слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело. Якщо у тексті роботи зазначається автор праці звідки взято цитату, то ініціали пишуться перед прізвищем дослідника (наприклад, В. Сухомлинський стверджував, що «...»).

4.7. ПОСИЛАННЯ НА ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

При написанні курсової роботи здобувач повинен давати посилання на літературні джерела окремі результати з яких наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розробляються проблеми і питання, вивченню яких присвячена курсова робота.

Посилання на літературні джерела в тексті наводяться в квадратних дужках []. Крапка ставиться після квадратних дужок. Це може бути посилання на джерело в цілому, наприклад, [6] або на джерело із зазначенням конкретної сторінки, наприклад, [7, с. 35]. Якщо джерел, на які посилається

студент, декілька, то їх записують у квадратних дужках через крапку з комою, наприклад, [3; 7; 12] або [4, с. 12; 9, с. 23; 14, с. 65]. Посилання дається не тільки після тексту в лапках (цитати), а й у тому разі, коли переказуються думки іншого дослідника. При непряму цитуванні необхідно бути гранично точним у поданні думок автора, коректним щодо оцінювання результатів його роботи. Повне копіювання не тільки цілих блоків тексту, а й окремих фраз з публікацій без посилання на джерело не дозволяється. При посиланні номер джерела повинен відповідати його бібліографічному опису в списку використаних джерел.

4.8. ІЛЮСТРАЦІЇ

Ілюстрації (графіки, діаграми, схеми) необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані. Ілюстрації позначають «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією (Додаток Ж). При посиланні на ілюстрації курсової роботи вказують порядковий номер ілюстрації, наприклад, «як показано на «рис. 1.3». У повторних посиланнях у тексті на ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. рис. 1.3».

4.9. ТАБЛИЦІ

Таблиці подають у роботі після тексту, де вони згадані і нумерують послідовно в межах розділу. В правому верхньому куті над таблицею розміщують напис «Таблиця» із зазначеннями номера, а назву таблиці друкують з нового рядка напівжирним шрифтом посередині сторінки (Додаток З). Назва таблиці повинна бути стислою і відображати зміст таблиці. При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку слово «Таблиця» і її номер вказують один раз справа над першою частиною таблиці, а над іншими частинами пишуть слова «Продовж. табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл. 1.2». На всі таблиці дослідження повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.2». Під кожною таблицею (якщо таблиця запозичена із певного джерела) повинно бути посилання на джерело із зазначенням сторінки або сторінок (наприклад, *Джерело*: [3, с. 12-13]).

4.10. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список використаних джерел містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Кожний бібліографічний опис треба починати з нового рядка. Список використаних джерел нумерують і розміщують в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Авторів з однаковими прізвищами подають в алфавітному порядку їхніх ініціалів; праці одного автора – за алфавітом перших літер назв його праць; праці одного автора з однаковою назвою – за хронологією. Список

використаних джерел повинен містити не менше 25 позицій з обов'язковими посиланнями на них у тексті курсової роботи.

Основна вимога до використаних джерел – єдине оформлення і дотримання вимог до оформлення бібліографічного опису видань. Зокрема, у випадку використання книг вказуються прізвище автора та його ініціали, повна назва праці, видавництво, місто і рік видання, обсяг праці; при використанні статей з періодичної преси вказують прізвище та ініціали автора, назву статті, назву та рік видання, номер журналу і сторінки, на яких розміщена публікація (Додаток К).

4.11. ДОДАТКИ

Додатки оформляють після списку використаних джерел як продовження курсової роботи на наступних її сторінках. Їх розміщують у порядку появи посилань у тексті дослідження. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Посередині рядка з першої великої букви напівжирним шрифтом друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток, наприклад, Додаток А, Додаток Б. Після букви крапка не ставиться. Додатки позначаються послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Кожен додаток має мати заголовок, надрукований під словом «Додаток» малими літерами з першої великої напівжирним шрифтом симетрично відносно тексту сторінки. Після назви додатка крапка не ставиться.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру), крапку і цифру, наприклад, Додаток А.2 (другий розділ додатка А). Додатки, які поділені на розділи (додаток А.1, додаток А.2, додаток А.3) не починаються з нової сторінки, а друкуються через два інтервали після попереднього. З нової сторінки починаються Додаток А, Додаток Б, Додаток В і т.д. Під кожним додатком (якщо додаток запозичений із певного літературного джерела) повинно бути посилання на використане джерело із зазначенням сторінки або сторінок (наприклад, *Джерело*: [4, с. 16]).

6. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна бути виконана та здана на кафедру для рецензування науковим керівником у встановлений термін. Дане наукове дослідження є результатом самостійної роботи здобувача, підтвердженням оволодіння ним загальнонауковими і професійними компетентностями.

У рецензії викладач зазначає актуальність теми, наукове і практичне значення дослідження, позитивні сторони й недоліки курсової роботи, оцінює ступінь самостійності формулювання основних положень та висновків, наявність елементів творчого пошуку й новизни, рівень володіння студентом методами науково-педагогічного дослідження, повноту та якість розробки теми, логічність, послідовність, аргументованість та літературну грамотність викладеного матеріалу, дотримання вимог щодо змісту й оформлення роботи, а також робить висновок щодо допуску наукового дослідження до захисту (Додаток Л). У разі незадовільної оцінки робота повинна бути перероблена з

урахуванням зауважень рецензента.

Захист курсової роботи проводиться відповідно до графіка, затвердженого кафедрою, в присутності комісії у складі керівника та двох-трьох членів кафедри. Курсова роботи до захисту не допускається, якщо подана науковому керівникові на перевірку з порушенням строків, установлених регламентом; написана на тему, яка своєчасно не була затверджена кафедрою; виконана не самостійно або є плагіатом, оформлена без дотримання чинних вимог до написання робіт даного типу.

Процедура захисту включає:

- доповідь здобувача про зміст роботи (вона повинна складати не більше 5 хв.);
- запитання до автора наукового дослідження;
- відповіді здобувача на запитання членів комісії із захисту курсової роботи та осіб, присутніх на захисті;
- рішення комісії про оцінку роботи.

У процесі захисту здобувач презентує свою роботу, стисло розкриваючи зміст і результати проведеного дослідження. Доповідь необхідно підготувати заздалегідь у формі виступу, в якому доцільно зазначити: актуальність теми дослідження; мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження; рівень виконання поставлених завдань; отримані результати; висновки і пропозиції в контексті виконаної роботи; можливість практичного використання отриманих результатів.

Після доповіді здобувач відповідає на запитання викладачів. У процесі захисту курсової роботи здобувач зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі запитання та зауваження. У свою чергу членами комісії оцінюється глибина знань здобувача із теми дослідження, уміння чітко відповідати на поставлені запитання, розкривати зміст розглянутих у курсовій роботі положень.

У процесі визначення оцінки враховується низка ключових показників якості курсової роботи: актуальність обраної теми дослідження; спрямованість роботи на розробку практичних рекомендацій; відповідність логічної побудови роботи поставленим цілям і завданням; широта й адекватність методологічного та діагностичного апарату; наявність альтернативних підходів до вирішення визначених проблем; професійний рівень обґрунтування та представлення запропонованих рішень; ступінь самостійності проведення дослідження; стилістика курсової роботи та її загальне оформлення.

При оцінюванні курсової роботи важливого значення надається якості захисту курсової роботи здобувачем: уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження; здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди; загальний рівень підготовки здобувача.

Курсова робота може бути визнана незадовільною, якщо аналітичний огляд літературних джерел не відбиває рівня та аспектів дослідження проблеми; змістовне наповнення розділів курсової роботи не відповідає їх назві; кінцевий результат не співвідноситься з метою дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням; у роботі немає посилань на джерела або вказані не ті, з яких використано матеріал; обсяг та оформлення роботи не

відповідають вимогам тощо. Така робота повертається здобувача для доопрацювання і виправлення недоліків. До повторно поданої на рецензування роботи додають попередню рецензію.

Результати захисту курсової роботи визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно» і «незадовільно» з урахуванням якості виконання всіх частин курсової роботи та рівня її захисту. Оцінка за курсову роботу вноситься у відомість та залікову книжку здобувача й перезахисту не підлягає.

7. ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Якість виконання курсової роботи та результати її захисту оцінюються за шкалою оцінювання ECTS, відповідно до якої вихідною кількістю балів при рецензуванні і захисті наукового дослідження вважається 100 балів. За якість роботи і рівень наукової та практичної підготовки здобувача відповідно до національної шкали виставляються оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Шкала оцінювання курсової роботи

Університетська шкала	Національна шкала		Шкала ECTS
90-100	5	Відмінно	A
80-89	4	Добре	B
70-79			C
60-69	3	Задовільно	D
50-59			E
25-49	2	Незадовільно	FX
0-24			F

«Відмінно» (90-100 балів) ставиться здобувачу освіти за умови повного розкриття теми і мети дослідження, дотримання усіх вимог до виконання й оформлення курсової роботи, наявності в ній елементів самостійного наукового аналізу, чіткого формулювання результатів дослідження і логічних висновків, які розкривають поставлені завдання, творчого підходу до висвітлення досліджуваної проблеми, дотримання акуратності в оформленні курсової роботи. Доповідь студента на захисті логічна і змістовна, відображає зміст курсової роботи, проголошена вільно, відповіді на запитання правильні і логічно аргументовані.

«Добре» (70-89 балів) виставляється здобувачу освіти, тема роботи якого розкрита, але мають місце незначні недоліки в оформленні теоретичної чи практичної частини дослідження, поверхово зроблений аналіз літературних джерел, недостатньо вдало сформульовані результати дослідження й висновки, робота загалом оформлена згідно з чинними вимогами, проте містить окремі несистематичні помилки та стилістичні огріхи. Доповідь на захисті логічна, але відображає не всі змістові акценти курсової роботи, відповіді на запитання

правильні і стислі.

«Задовільно» (50-69 балів) здобувач освіти отримує, якщо недостатньо розкрита тема роботи, її зміст не відповідає в повній мірі меті дослідження, здійснено поверхневий аналіз теоретичних засад дослідження, наявний недостатній обсяг фактичного матеріалу, розділи мають реферативний характер, не містять аналізу літературних джерел та елементів наукового дослідження, висновки сформульовані з надмірною узагальненістю, має місце неправильне оформлення курсової роботи. Доповідь на захисті прочитана за текстом, не всі відповіді на запитання правильні і повні.

«Незадовільно» (0-49 балів) ставлять здобувачу освіти у тому випадку, коли не розкрита тема дослідження, мета і зміст роботи погано пов'язані між собою, відсутній аналіз літературних джерел, переважає описовість і реферативність матеріалу, виконання дослідження має випадковий, несистемний характер, висновки не видаються достовірними, мають місце суттєві огріхи в оформленні курсової роботи. Доповідь на захисті прочитана, відповіді на запитання комісії неточні або неповні. Як правило, така курсова робота до захисту не допускається.

Оцінювання якості виконаної курсової роботи здійснюється за такими критеріями: актуальність обраної теми та ступінь її розробки; чіткість формулювання мети і завдань дослідження; повнота охоплення літературних джерел та наявність їх критичного огляду; творчий підхід до написання курсової роботи та самостійність викладення матеріалу; якість та ґрунтовність наукового, теоретичного, методологічного та практичного аналізу визначеної проблеми; логічність та аргументованість отриманих результатів; дотримання вимог до оформлення структурних частин курсової роботи; змістовність та логічність доповіді студента під час захисту про основні результати дослідження; правильність і чіткість відповідей на запитання членів комісії та осіб, присутніх на захисті (Додаток М).

ДОДАТКИ

Додаток А

Орієнтовна тематика курсових робіт

1. Компетентнісний підхід у Новій українській школі.
2. Формування основ гуманістичної моралі учнів в умовах НУШ.
3. Партнерство між школою та батьками в контексті вимог НУШ.
4. Шляхи впровадження інтегрованого навчання в умовах НУШ.
5. Організація проєктного навчання в умовах НУШ.
6. Розвиток критичного мислення молодших школярів.
7. Розвиток системного мислення молодших школярів.
8. Розвиток ініціативності молодших школярів.
9. Розвиток у молодших школярів здатності співпрацювати з іншими людьми.
10. Формування екологічної компетентності молодших школярів.
11. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності молодших школярів.
12. Формування громадянської компетентності молодших школярів.
13. Формування соціальних компетентностей молодших школярів.
14. Формування здорового способу життя учнів початкової школи.
15. Формування культурної компетентності учнів початкової школи.
16. Формування підприємливості та фінансової грамотності молодших школярів.
17. Розвиток творчих здібностей обдарованих дітей молодшого шкільного віку.
18. Шляхи впровадження педагогіки партнерства у Новій українській школі.
19. Етапи та умови розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів.
20. Організація освітнього середовища у Новій українській школі.
21. Забезпечення права вибору учнів у Новій українській школі.
22. Формування спільних цінностей учнів нової української школи.
23. Участь молодших школярів в організації освітнього середовища нової української школи.
24. Розвиток відповідальності учнів початкової школи.
25. Шляхи реалізації діяльнісного підходу на уроках у початковій школі.
26. Формування міжпредметних компетентностей молодших школярів у процесі тематичного навчання.
27. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.
28. Шляхи залучення батьків до освітнього процесу у Новій українській школі.
29. Реалізація принципу дитиноцентризму у Новій українській школі.
30. Формування загальнолюдських цінностей в учнів початкової школи.
31. Формування національної гідності в учнів початкової школи.
32. Формування поваги до рідної мови і культури у молодших школярів.
33. Формування шанобливого ставлення до довкілля у молодших школярів.
34. Розвиток емоційного інтелекту в учнів початкової школи.
35. Формування лідерських якостей учнів початкової школи.
36. Формування самоконтролю учнів початкової школи.
37. Розвиток навичок ефективного спілкування у молодших школярів.

38. Розвиток умінь розв'язання конфліктних ситуацій в учнів початкової школи.
39. Розвиток емпатії у учнів молодшого шкільного віку.
40. Розвиток толерантності в учнів молодшого шкільного віку.
41. Формування мотивації до навчання в учнів початкової школи.
42. Розвиток умінь використовувати нову інформацію в учнів початкової школи.
43. Шляхи залучення дітей до організації освітнього середовища у Новій українській школі.
44. Реалізація внутрішньопредметної інтеграції у Новій українській школі.
45. Реалізація міжпредметної інтеграції у Новій українській школі.
46. Контент-орієнтована інтеграція у Новій українській школі.
47. Формування самостійності учнів молодшого шкільного віку.
48. Використання формувального оцінювання в початковій школі.
49. Форми вербального оцінювання в початковій школі.
50. Формування контрольно-оцінювальної діяльності молодших школярів у процесі становлення навчальної діяльності.
51. Використання технології портфоліо в початковій школі
52. Способи залучення батьків до освітнього процесу в початковій школі.
53. Шляхи формування індивідуальних програм розвитку для дітей з особливими освітніми.
54. Особливості співпраці з батьками дитини з особливими освітніми потребами.
55. Проблема полікультурного виховання учнів сучасної початкової школи.
56. Формування та розвиток патріотичних почуттів в молодшому шкільному віці.
57. Формування соціокультурного розвивального середовища в сучасній початковій школі.
58. Гірська школа як середовище навчання і виховання молодших школярів.
59. Використання засобів етнодидактики у навчально-виховному процесі початкової школи.
60. Особливості організації навчально-виховного процесу в гірській початковій школі.
61. Розвиток особистості молодшого школяра в умовах гірського середовища.
62. Етнокультурні чинники розвитку особистості молодшого школяра.
63. Становлення і розвиток шкільної освіти в умовах гірського середовища.
64. Зміст, засоби та форми естетичного виховання молодших школярів.
65. Шляхи вдосконалення фізичного виховання учнів початкової школи в процесі навчання.
66. Місце народної педагогіки в естетичному вихованні молодших школярів.
67. Народні ігри як чинник фізичного вдосконалення молодших школярів у позакласній роботі.
68. Формування фізичної культури молодших школярів засобами етнопедагогіки.
69. Екологічне виховання учнів молодшого шкільного віку: зміст, форми та методи реалізації.

70. Сутність та зміст економічного виховання учнів початкової школи.
71. Особливості розумового виховання учнів початкової школи.
72. Використання етнографічних матеріалів у розумовому вихованні молодших школярів.
73. Методи перевиховання учнів початкової школи (за творами А.Макаренка).
74. Творче використання ідей педагогів-новаторів у розвитку розумових здібностей учнів.
75. Вдосконалення форм і методів національно-патріотичного виховання молодших школярів.
76. Основні напрями позакласної виховної роботи з учнями початкової школи.
77. Виховний характер навчання і шляхи його оптимізації в початковій школі.
78. Нетрадиційні форми організації виховного процесу в сучасній початковій школі.
79. Організаційні форми позакласної виховної роботи з учнями молодшого шкільного віку.
80. Особливості соціалізації особистості учня початкової школи.
81. Організація навчально-виховної роботи з педагогічно занедбаними дітьми.
82. Система роботи з педагогічно занедбаними учнями в умовах початкової школи.
83. Система роботи початкової школи з обдарованими дітьми.
84. Форми та методи роботи з обдарованими учнями.
85. Педагогічні умови ефективного використання заохочення та покарання як методів виховання молодших школярів.
86. Шляхи та засоби оптимізації естетичного виховання молодших школярів.
87. Використання міжпредметних зв'язків в екологічній підготовці учнів початкової школи.
88. Функції громадських і дитячих організацій у вихованні молодших школярів.
89. Самовиховання учнів молодшого шкільного віку: зміст та педагогічний супровід.
90. Розвиток пізнавальної активності учнів початкової школи у процесі навчання.
91. Дидактичні засоби підвищення пізнавальної активності школярів у навчанні.
92. Оновлення змісту та методів навчання в сучасній початковій школі.
93. Проблемне навчання в початковій школі.
94. Роль проблемного навчання у розвитку здібностей обдарованих дітей.
95. Методи стимулювання навчально-пізнавального інтересу в учнів початкової школи.
96. Шляхи використання пізнавальних ігор у навчальному процесі початкової школи.
97. Педагогічні умови ефективного використання наочності у навчанні молодших учнів.
98. Особливості реалізації індивідуального підходу до учнів молодшого шкільного віку.

99. Розвивальний характер навчання в початкових класах та умови підвищення його ефективності.
100. Особливості розвитку пізнавальної активності молодших школярів у процесі навчання.
101. Використання етнопедагогіки в сучасній початковій школі (за М.Стельмаховичем).
102. Проблемне навчання і можливості його здійснення в початкових класах.
103. Проблема диференціації навчання в початковій школі.
104. Психолого-педагогічні засади підготовки дітей до навчання в школі.
105. Гуманізація навчання в початкових класах.
106. Система принципів навчання, їх реалізація на уроках у початкових класах.
107. Організація диференційованого навчання в початкових класах.
108. Особливості диференційованого навчання в початкових класах.
109. Забезпечення індивідуалізації навчання в початковій школі.
110. Багатоваріантність структури уроку в початковій школі.
111. Пізнавальні інтереси молодших школярів та особливості їх розвитку в процесі навчання.
112. Нетрадиційні методи навчання в початковій школі.
113. Умови організації нестандартних уроків у початковій школі.
114. Нестандартні уроки в початковій школі та вимоги до їх проведення.
115. Шляхи вдосконалення роботи з підручником як методу навчання в початковій школі.
116. Вправи в системі методів навчання, шляхи підвищення їх ефективності.
117. Умови ефективності використання наочності в початковій школі.
118. Формування навичок самостійної роботи учнів молодшого шкільного віку.
119. Оптимізація самостійної роботи учнів молодшого шкільного віку.
120. Застосування інтерактивних технологій у навчально-виховному процесі початкової школи.
121. Методи оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.
122. Особливості побудови уроку і методика його проведення в класах-комплектах.
123. Оптимізація типів і структури уроків у початковій школі.
124. Педагогічні умови проведення інтегрованих уроків.
125. Педагогічні вимоги до організації та проведення проблемних уроків у початковій школі.
126. Профорієнтаційна робота з учнями початкових класів.
127. Розвивальні уроки в початковій школі.
128. Шляхи інтенсифікації сучасного уроку в початковій школі.
129. Екскурсія в початкових класах як форма організації навчального процесу.
130. Домашні завдання в системі початкового навчання, умови підвищення їх ефективності.
131. Сучасні підходи до вдосконалення змісту освіти в початковій школі.
132. Дидактичний аналіз компонентів змісту початкової освіти.
133. Взаємозв'язок навчання, розвитку і виховання учнів у системі навчальної діяльності.

134. Функції та структура Державного стандарту початкової освіти.
135. Навчальне середовище і його роль у розвитку особистості учня.
136. Дидактичні засади народної педагогіки в розвитку особистості молодшого школяра.
137. Формування світогляду молодших школярів засобами навчальної діяльності.
138. Шляхи гуманізації змісту початкової освіти.
139. Дидактична характеристика системи оцінювання якості початкової освіти.
140. Дидактичний аналіз навчальних технологій у початковій освіті.
141. Реалізація краєзнавчого компонента початкової освіти.
142. Формування логічного мислення у молодших школярів.
143. Гуманізація навчального спілкування на уроках у початковій школі.
144. Педагогічні засоби стимулювання навчальної активності молодших школярів.
145. Розвиток пізнавальної культури учнів на уроках у початковій школі.
146. Компетентнісний підхід до оцінювання навчальних досягнень молодших школярів.
147. Формування самооцінки в учнів на уроках у початковій школі.
148. Самоосвіта і самовиховання вчителя початкової школи: методи та форми.
149. Розвиток творчості як компонента педагогічної майстерності в процесі професійної діяльності вчителя початкової школи.
150. Особливості виховання в учнів початкових класів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до праці.
151. Виховання у молодших школярів чесності і правдивості.
152. Система трудового виховання учнів початкової школи.
153. Наступність у вихованні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.
154. Індивідуальний підхід у вихованні молодших школярів та умови підвищення його ефективності.
155. Методи стимулювання позитивної поведінки учнів початкової школи.
156. Методи самовиховання та їх реалізація у практичній діяльності вчителя початкової школи.
157. Значення доручень у моральному вихованні молодших школярів.
158. Особливості використання методу прикладу у моральному вихованні учнів молодшого шкільного віку.
159. Формування поваги й любові до матері й батька як першочергові завдання виховання (за творами В.Сухомлинського).
160. Гра як метод виховання молодших школярів: види та методика використання.
161. Особливості ігрової діяльності учнів початкової школи.
162. Особливості організації морального виховання учнів молодшого шкільного віку.
163. Проблема підвищення педагогічної культури батьків у творах В.Сухомлинського.
164. Виховання у молодших школярів громадянських якостей: зміст, методи та форми організації.

165. Особливості патріотичного виховання молодших школярів.
166. Форми та методи естетичного виховання молодших школярів у позаурочний час.
167. Зміст і шляхи естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку.
168. Шляхи формування моральної культури учнів молодшого шкільного віку засобами народної педагогіки.
169. Система і методика організації самопідготовки в групі продовженого дня.
170. Шляхи розвитку загальнонавчальних умінь і навичок молодших школярів у процесі навчання.
171. Розвиток творчості учнів початкової школи у процесі виховної діяльності.
172. Роль сім'ї у підготовці дітей до навчання в школі.
173. Форми та методи виховання в учнів міжетнічної толерантності.
174. Реалізація в початковій школі педагогічного досвіду педагогів-новаторів.
175. Особливості роботи вихователя групи продовженого дня в початковій школі.
176. Шляхи підвищення педагогічної культури батьків.
177. Форми і методи вивчення, узагальнення і впровадження педагогічного досвіду вчителів початкових класів.
178. Демократизація управління навчально-виховною роботою в початковій школі.
179. Форми і методи оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів.

Додаток Б
Завдання на курсову роботу та календарний план її виконання

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Кафедра _____

Дисципліна _____

Спеціальність _____

Курс _____ Група _____ Семестр _____

ЗАВДАННЯ
на курсову роботу

_____ (прізвище, ініціали)

1. Тема роботи _____

2. Термін здачі закінченої роботи _____

3. Список рекомендованої літератури _____

4. Перелік питань, які підлягають розробці у курсовій роботі _____

5. Дата видачі завдання _____

Додаток В
Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Педагогічний факультет
Кафедра початкової освіти

КУРСОВА РОБОТА (ПРОЕКТ)

з педагогіки

на тему _____

Здобувача (ки) вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіти
3 курсу, групи _____

(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь,
прізвище та ініціали)

Національна шкала: _____

Університетська шкала: _____

Оцінка ECTS: _____

Члени комісії: _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Івано-Франківськ - 20__ рік

Додаток Д
Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГОЛОВОК РОЗДІЛУ	
1.1. Заголовок підрозділу.....	
1.2. Заголовок підрозділу.....	
1.3. Заголовок підрозділу.....	
Висновки до розділу 1.....	
РОЗДІЛ 2. ЗАГОЛОВОК РОЗДІЛУ	
2.1. Заголовок підрозділу.....	
2.2. Заголовок підрозділу.....	
2.3. Заголовок підрозділу.....	
Висновки до розділу 2.....	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

Додаток Е
Зразок оформлення розділів і підрозділів курсової роботи

РОЗДІЛ 1
ЗАГОЛОВОК РОЗДІЛУ

1.1. Заголовок підрозділу _____

Текст підрозділу 1.1. _____

1.2. Заголовок підрозділу _____

Текст підрозділу 1.2. _____

Висновки до розділу 1

Додаток Ж
Зразок оформлення ілюстрації

Додаток Ж.1

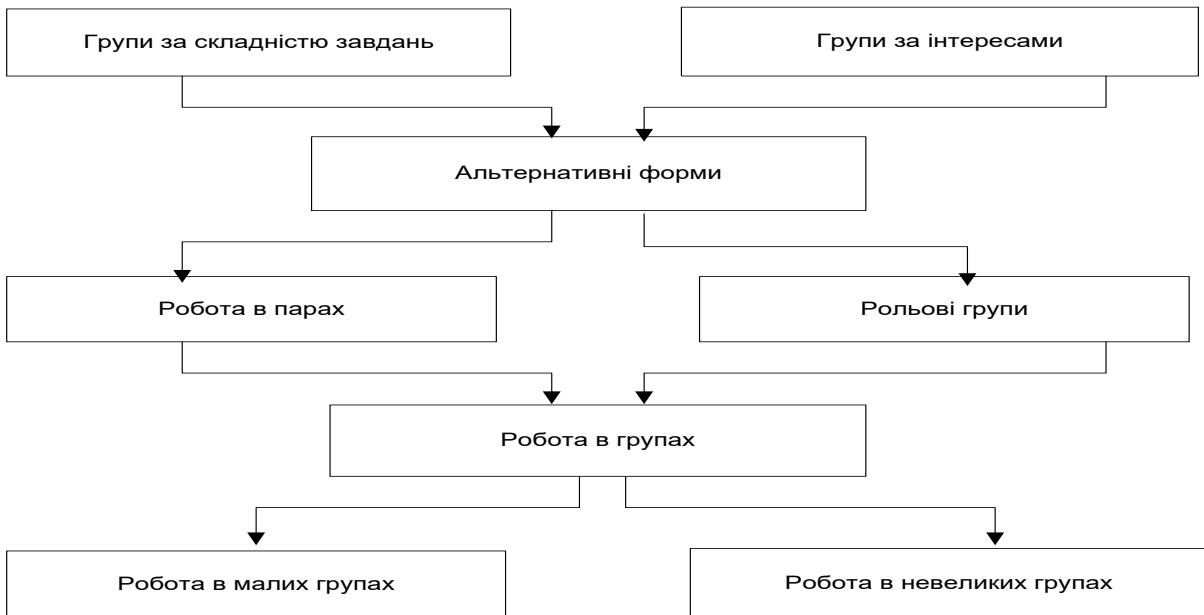

Рис. 1.2. Форми групової організації навчальної діяльності

Додаток Ж.2

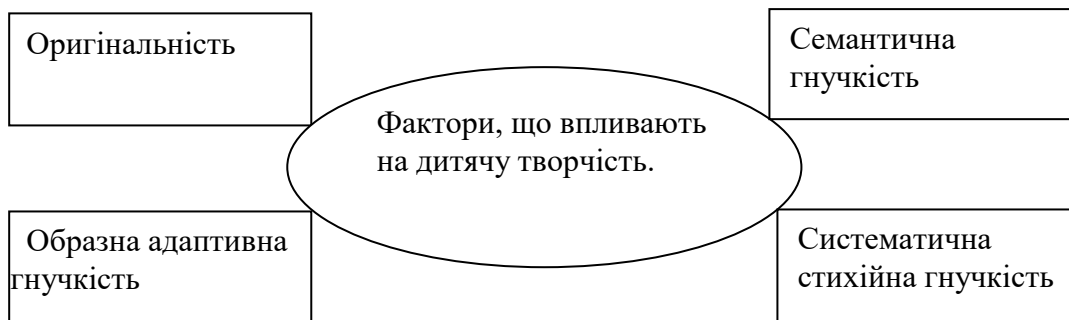

Рис. 2.1. Фактори, що впливають на дитячу творчість

Додаток 3
Зразок оформлення таблиці

Додаток 3.1

Таблиця 1.1

Вікові періоди творчих проявів

Вік, років	Період	Види творчості
Від 2-3 до 8-12	Рання творчість	Музична, словесна, математична
Від 12-14 до 18-22	Підліткова та юнацька творчість	Технічна, літературна, конструювання своїх уявлень про світ
Після 22	Доросла творчість	Наукова, технічна

Додаток 3.2

Таблиця 2.3

**Позитивні та негативні сторони
інтерактивної моделі навчання**

Позитивні аспекти інтерактивної моделі	Негативні аспекти інтерактивної моделі
Розширюються пізнавальні можливості учня (здобуття, аналіз, застосування інформації з різних джерел).	На вивчення певної інформації потрібен значний час.
Високий рівень засвоєння знань.	Необхідний інший підхід в оцінюванні знань учнів.
Учитель має змогу розкритися як організатор, консультант.	У вчителя відсутній досвід такого способу організації навчання.

Додаток К
Приклади оформлення списку використаних джерел
згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація.
Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Онопрієнко О. В. Дидактико-методичні засади контролю й оцінювання навчальних досягнень молодших школярів : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2020. 400 с.
Два автора	Пушкарьова Т. О., Топузов О. М. Інтегративно-діяльнісна педагогіка : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2019. 304 с.
Три автора	Ніколаєв Є., Рій Г., Шемелинець І. Вища освіта в Україні : зміни через війну : аналітичний звіт. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. 94 с.
Чотири автори	Педагогіка : навчальний посібник / Анєнкова І. П., Байдан М. А., Горчакова О. А., Руссол В. М. Львів : «Новий Світ 2000», 2020. 567 с.
П'ять і більше авторів	Європейський простір вищої освіти : параметри якості та експертизи : навчальний посібник / уклад.: Батечко Н. Г., Бульвінська О. І., Локшина О. І., Мосьпан Н. В., Проценко О. Б., Сисоєва С. О., Соколова І. В.; за ред. Сисоєвої С. О. Київ, 2020. 152 с.
Багатотомне видання	Педагогіка ХХІ століття : сучасний стан та тенденції розвитку : колективна монографія : у 2 ч. / за ред. О. Є. Карпенко. Львів-Торунь : Ліга-Прес, 2021. Ч. 1. 504 с.
За редакцією	Нова українська школа : poradnik dla vchitelja / за ред. Н. М. Бібік. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

Частина видання	
Розділ книги	Чорнобай Л. Перспективи використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у вищій освіті. <i>Сучасні тенденції забезпечення якості підготовки фахівців: проблеми та шляхи їх вирішення в умовах глобалізації та євроекономічної інтеграції: монографія</i> / за заг. ред. В. В. Іванишин. Кам'янець-Подільський: ЗВО «Подільський державний університет». Херсон: Олді+, 2022. С. 218–226.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Голованова Т. Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти як відгук на європейську інтеграцію України. <i>Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи</i> : збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (20 квітня 2023 року, м. Запоріжжя) / за заг. ред. Л. О. Сущенко. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2023. С. 498–51.
Статті у періодичних виданнях	Шарова Т., Коломоець Г., Малечко Т. Освітнє середовище в інклюзивному просторі НУШ: проблеми та шляхи їх вирішення. <i>Проблеми освіти</i> . 2023. 2 (99). С. 2318–250.
Електронні ресурси	
Книги	Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: методичний посібник. Київ, 2018. 56 с. URL: https://childfund.org.ua/Uploads/Files/books_pdf/KBOS_book.pdf (дата звернення: 23.11. 2023).
Законодавчі документи	Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (дата звернення: 02.11.2022) Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 р. № 286-р. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-vishchoyi-osviti-v-ukrayini-na-20222032-roki-286- (дата звернення: 17.11.2023)

Періодичні видання	Хижняк І., Пурис Г. (2023). Діагностика розвитку словникового запасу учнів початкової школи. <i>New Inception</i> . 2023. № 1-2 (11-12). С. 27–38. URL: https://newinception.com.ua/index.php/newinception/article/view/119/120 (дата звернення: 12.10.2023).
Сторінки з веб-сайтів	Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?» : веб-сайт. URL: https://www.howareu.com/ (дата звернення: 28.09.23).
Інші документи	
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с. Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ Міністерства освіти і науки України від 2.08.2017 р. № 1110. <i>Вища школа</i> . 2017. № 7. С. 106–107.
Дисертації, автореферати дисертацій	Біляковська О. О. Система забезпечення якості професійної підготовки майбутніх вчителів у Республіці Польща та в Україні : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2020. 557 с. Біляковська О. О. Система забезпечення якості професійної підготовки майбутніх вчителів у Республіці Польща та в Україні : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2020. 41 с.

Додаток М
Критерії оцінювання якості виконання та захисту курсової роботи

№	Критерії оцінювання	Бали
1.	Зміст курсової роботи	70
1.1.	Актуальність обраної теми та ступінь її розробки	10
1.2.	Чіткість формулювання мети і завдань дослідження	10
1.3.	Повнота охоплення літературних джерел та наявність їх критичного огляду	10
1.4.	Творчий підхід до написання курсової роботи та самостійність викладу матеріалу	10
1.5.	Якість та ґрунтовність наукового, теоретичного, методологічного та практичного аналізу визначеної проблеми	10
1.6.	Логічність та аргументованість отриманих результатів	10
1.7.	Дотримання вимог до оформлення курсової роботи	10
2.	Захист курсової роботи	30
2.1.	Якість викладу результатів дослідження і презентація курсової роботи	10
2.2.	Змістовність та логічність доповіді студента про результати дослідження	10
2.3.	Правильність і чіткість відповідей на запитання членів комісії	10
	Всього:	100